

ע"פ 6433/12 - פלוני נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים
ע"פ 6433/12

לפני: כבוד השופט א' רובינשטיין
כבוד השופט י' דנציגר
כבוד השופט נ' סולברג

המערער: פלוני

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על גזר הדין של בית המשפט המחוזי בירושלים
בת"פ 11-04-21377 מיום 12.6.2012 שניתן על-ידי
השופט מ' יועד הכהן

תאריך הישיבה: ג' באדר א' התשע"ג (3.2.2014)

בשם המערער: עו"ד מוחמד חלאילה

בשם המשיבה: עו"ד לינור בן אוליאל

בשם שירות המבחן: גב' ברכה וייס

פסק-דין

השופט נ' סולברג:

ערעור על גזר הדין של בית המשפט המחוזי בירושלים (השופט מ' יועד הכהן) בת"פ 21377-04-11 מיום 12.6.2012 בגדרו הוטל על המערער עונש של 55 חודשי מאסר בפועל, מאסר על-תנאי, והוא חוייב בתשלום פיצוי למתלונן.

עיקרי העובדות

1. המערער הורשע על-פי הודאתו בהסדר טיעון בחבלה בכוונה מחמירה ובהפרת הוראה חוקית. אלו הם מעשיו: המערער, ביחד עם ח' - קטין שהואשם עמו בצוותא בכתב האישום - ושניים נוספים, הגיעו ביום 27.1.2011 בשעת לילה אל גן ציבורי בפסגת זאב, ואיתם בקבוקי אלכוהול שמהם שתו. המערער אמר היה אז לשהות ב'מעצר בית' מלא בבית דודתו בבית חנינא. בגן הציבורי שהו באותה עת גם א"ל (להלן: המתלונן) וחמישה מחבריו. ח' פנה אל המתלונן ואמר לו "ערב טוב". המתלונן השיבו "ערב רע". ח' שאלו מדוע השיב כך, והמתלונן ענה כי "היה לי שבוע רע בצבא". ח' פנה בתקיפות אל המתלונן ואיים עליו באומרו "כדאי לך להיזהר ממני בגלל שיש לי עבר פלילי והשתחררתי מהכלא רק לאחרונה". עובר אורח שחלף במקום, אשר מכיר את המתלונן וחבריו, הבחין בהתלהטות הרוחות וביקש להרגיע את המערער, את ח' ואת שני חבריהם. ח' סיפר לו כיצד השיב לו המתלונן ואיים באוזניו על המתלונן באומרו שכדאי למתלונן להיזהר ממנו, כי "השתחררתי לאחרונה מהכלא ויש לי סכין". אותו עובר אורח המשיך לנסות להרגיע את ח', וביקש ממנו להתרחק מהמתלונן ומחבריו. בחלוף מספר רגעים פנו ח', המערער ושני חבריהם, והסתערו אל עבר המתלונן וחבריו, כשהם מטיחים במתלונן "למה אמרת ערב רע?". הארבעה החלו לתקוף את המתלונן. אחד מהם אחז בבקבוק זכוכית, חבט באמצעותו בעוצמה בראשו של המתלונן עד שהבקבוק התנפץ, בעוד אחר מהארבעה חובט גם הוא בעוצמה בראשו של המתלונן באמצעות בקבוק אחר, עד שגם בקבוק זה התנפץ מעוצמת החבטה, וכמו כן החדיר התוקף כלי חד היישר לגבה הימנית של המתלונן, וגרם בכך לחתך עד ללובן עינו הימנית. המתלונן התמוטט ארצה, ולמרות ששכב כך מתבוסס בדמו, המשיכו הארבעה לבעוט בו ולהכותו בכל חלקי גופו. לאחר מכן נמלטו בריצה מהמקום. למתלונן נגרם חתך בלובן העין באורך של כ-15 מ"מ וקרע בדופן העין שהגיע עד לדופן העצב. בוצע ניקוי של תוכן גלגל העין, ופרוטזה הורכבה בעינו. כמו כן נגרמו לו חתכים בקרקפת, באוזן הימנית, חבלות רבות בראשו, בחזהו ובגפיו, והוא נזקק לשני ניתוחים ולאשפוז בבית החולים למשך 8 ימים.

2. בהסדר הטיעון הוסכם כי התביעה תעתור להטיל על המערער עונש של 60 חודשי מאסר בפועל, מאסר על-תנאי, קנס, ופיצויים למתלונן, וכי ההגנה לא תוגבל בטיעוניה לגבי משך תקופת המאסר. כמו כן הוסכם כי המערער יפקיד פיצוי כספי בסך ₪ 10,000 למתלונן, עוד לפני שמיעת הטיעונים לעונש. לגבי ח' הוסכם כי התביעה תעתור להטיל עליו עונש כולל של 50 חודשי מאסר בפועל, מתוכם 48 בגין תיק זה, והפעלת 8 חודשי מאסר על-תנאי - חודשיים במצטבר וששה בחופף - מאסר על-תנאי, קנס ופיצויים למתלונן.

עיקרי גזר הדין

3. בגזר הדין עמד בית המשפט המחוזי על חומרתה הרבה של העבירה שבוצעה על רקע שימוש מופרז באלכוהול. בית המשפט ציין כי "המקרה שלפנינו חושף מחדש את פניה המכוערות של 'תת תרבות השכרות'". המעשים מחייבים הטלת עונש כבד, כחלק ממלחמת חורמה נגד אלו הנוטלים חירות לפעול באלימות כלפי הזולת. נסיבותיה החמורות של תקיפת המתלונן הביאו לפגיעה בלתי הפיכה בעינו ולפגיעות גופניות נוספות. חרף העובדה שהמתלונן שכב על הרצפה חסר אוזנים ונעדר יכולת להתגונן, המשיכו המערער וחבריו לבעוט בו ולהכותו. בית המשפט המחוזי מצא כי "מדובר בהתנהגות פראית, אכזרית, פחדנית ונעדרת אנושיות שנועדה, ככל הנראה, לרצות רגשות חייתיים שפיעמו בקרב התוקפים".

4. בית המשפט המחוזי ציין כי אל מול גילם הצעיר של המערער ושל חברו הקטין ח' יש לזקוף לחומרה את העובדה שהשניים הורשעו בעבירת אלימות חמורה דומה שבוצעה זמן לא רב לפני האירוע הנדון. המערער ריצה 10 חודשי מאסר בגין מעשיו הקודמים, וביצע את המעשה הנוכחי תוך הפרת תנאי השחרור בערובה. שירות המבחן התרשם כי חרטתו של המערער לא נעשתה מתוך קבלה מלאה של אחריות. בית המשפט המחוזי התחשב בהסדר הטיעון, ציין כי יש טעם עקרוני בהחלת עקרון אחידות הענישה ביחס למערער ולח', בייחוד נוכח פער הגילאים המצומצם ביניהם. חלקו של ח' היה משמעותי יותר, עברו הפלילי מכביד יותר, ואת העבירה ביצע כשמאסר על-תנאי תלוי ועומד נגדו. יחד עם זאת, עמד בית המשפט המחוזי על השוני בשיקולי ענישת קטינים ובגירים. פער הגילאים בין המערער לבין ח' אינו גדול, אולם המערער ביצע את מעשיו תוך הפרת תנאי שחרור ובכך גילה באופן מובהק גישה מזלזלת כלפי הוראות החוק וכלפי בית המשפט. בית המשפט המחוזי מצא כי במכלול השיקולים יש להעמיד את עונש המאסר הראוי למערער, במידת מה מתחת לתקרה המירבית שלגביה טענה התביעה, אך לא להשוותו לעונשו של ח'. בהתאם לכך גזר בית המשפט המחוזי על המערער כאמור 55 חודשי מאסר לריצוי בפועל. בית המשפט זקף לזכות המערער חלק מתקופת המעצר בה היה רשום בשב"ס כאסיר במקום עציר, וניכה כמחצית מהתקופה בה נחשב לעציר בתיק הקודם לצורך תיק זה, כך שהמועד לחישוב מאסרו החל ביום 15.10.2011. כמו כן הטיל בית המשפט המחוזי על המערער 12 חודשי מאסר על-תנאי לבל יעבור עבירת אלימות מסוג פשע למשך שלוש שנים, 6 חודשי מאסר על-תנאי לבל יעבור עבירה לפי סעיף 287 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 למשך 3 שנים, ופיצוי כספי למתלונן בסך 15,000 ₪ בנוסף לסכום של 10,000 ₪ אשר כבר שולם למתלונן.

עיקרי הטענות בערעור

5. המערער טוען כי העונש שהוטל עליו חורג מרמת הענישה הראויה והמקובלת. חלקו היה קטן מחלקו של ח' ואין הצדקה כי עונשו יהיה חמור יותר. ח' היה הרוח החיה בפרשה, הוא יזם את האירוע והוביל אותו. לטענת המערער, ח' לא נעתר לבקשתו ולבקשת חבריו להרגע, וגרר אותם אחריו בתקיפת המתלונן. בפועל הוטל על ח' בגין הפרשה הנדונה עונש של 42 חודשי מאסר, משום ש-48 חודשי המאסר שהוטלו עליו כוללים הפעלת ששה חודשים בחופף מעונש מאסר על-תנאי שהופעל לחובתו. אין הצדקה להעניש את המערער בתקופת מאסר ארוכה מזו. עוד טען המערער, כי בית המשפט המחוזי שגה בקובעו את תחילת ריצוי מאסרו ליום 15.10.2011. המערער נתון היה במעצר במסגרת תיק זה החל מיום 17.4.2011. משום שנחשב כעציר, תנאי מעצרו היו קשים מאלה של אסיר. המערער לא היה זכאי לחופשות ולא לניכוי מנהלי או שחרור מוקדם. בנסיבות אלה, יש להכיר בכל תקופת מעצרו ולנכותה מתקופת מאסרו.

6. המערער הוסיף וטען כי במועד ביצוע העבירה היה צעיר כבן 18.5, הוא הודה במיוחס לו בשלב מוקדם של ההליך, הביע חרטה ולקח אחריות על המעשים. המערער הביע אמפתיה כלפי הקורבן, היה נכון לפצותו עוד בטרם נשמעו הטיעונים לעונש. לטענתו, עקרון אחידות הענישה הופר באופן משמעותי על-ידי בית המשפט המחוזי כאשר גזר עליו עונש שאינו מידתי ביחס לעונשו של ח'. המערער ציין כי אמנם קיימת הבחנה בפסיקה בין עונשו של קטין לבין עונשו של בגיר, אולם הענישה היא אינדיבידואלית ומותאמת לנסיבות הספציפיות. בעניין דן הפרש הגילאים בין המערער לבין ח' הוא פחות משנה. לח' עבר פלילי מכביד מזה של המערער, וחלקו בעבירה משמעותי יותר. בעניינו של ח' לא ננקט הליך שיקומי, ואין מקום לטענה כי שיקולי שיקום עמדו בבסיס גזר הדין. עונשו של המערער חורג מרמת הענישה המקובלת, ולפיכך ביקש כאמור להקל בעונשו ולהפחית מתקופת המאסר.

7. מנגד טענה המשיבה, כי יש לדחות את הערעור. העונש נמצא בטווח הסדר הטיעון, והוא מידתי. לא הייתה היכרות מוקדמת בין המערער לבין המתלונן, וההתנפלות הברוטאלית של המערער וחבריו נעשתה ללא כל סיבה נראית

עמוד 3

לעין. לחובת המערער תיק קודם של תקיפה חמורה אשר ארעה פחות מארבעה חודשים לפני העניין דנן. תקופת המעצר החופפת בתיק זה ובתיק האחר, הובאה בחשבון במסגרת התיק האחר, ולא היה מקום לקחתה בחשבון גם בתיק זה. התקופה שבה סווג המערער כעציר ולא כאסיר נלקחה גם היא בחשבון, ולפנים משורת הדין קיזז בית המשפט המחוזי מחצית מהתקופה. אין הצדקה לקזז את התקופה במלואה. העונש הולם ואין מקום להתערב בו.

דיון והכרעה

8. מעשי האלימות שעשה המערער בצוותא חדא עם חבריו, הריהם חמורים ומסוכנים. הסיכון התממש. ניפוץ בקבוקי הזכוכית על ראשו של המערער, מכות בכל חלקי גופו כשהוא מתבוסס בדמו, חתך עמוק בעין שהצריך הרכבת פרוטזה, מעשים איומים ונוראים. שיקולים ששקל בית המשפט המחוזי לחומרה, כמפורט לעיל, הם נכוחים ומחויבי המציאות. שתיית האלכוהול המופרזת הביאה למעשים חייתיים שכאלה, ולפגיעה פיזית ונפשית קשה במתלונן, חלקה בלתי הפיכה. כפי שציין בית המשפט המחוזי, התנהגות המערער וחבריו הייתה אכזרית, פראית, פחדנית ונעדרת אנושיות. תקופת מאסר ארוכה היא מחוייבת בנסיבות העניין על מנת להשיג את תכליות הענישה. יש להוקיע את מעשיו של המערער, יש להרתיע אותו ואחרים שכמותו, יש להבטיח את בטחון הציבור, ענישה מחמירה היא מוכרחת.

9. בגזר הדין התייחס בית המשפט המחוזי גם לעונשו של ח'. הגם שהמעשים בוצעו כאמור בצוותא, הרי שכידוע אין דינו של קטין כדינו של בגיר, גם לא כדינו של בגיר-צעיר; לא דומה הסדר טיעון "סגור" כפי שנעשה עם ח' להסדר טיעון "פתוח", כפי שנעשה עם המערער; ישנם משתנים נוספים, ובהם כמובן חלקו של כל אחד מן המעורבים בפרשה, נסיבות אישיות, גיל, תסקיר, עבר פלילי ועוד. התסקיר מלמד על בעייתיות אצל המערער סביב שימוש לרעה באלכוהול, והוא נמצא כבעל סיכון גבוה להישנות עבירות אלימות חמורות. גם עברו הפלילי של המערער עומד בעוכריו. הוא ריצה עונש מאסר למשך 10 חודשים בגין עבירה דומה. את המעשים נשוא כתב אישום זה ביצע המערער תוך כדי הפרת תנאי 'מעצר בית'. אכן, תקופת מאסרו של המערער ארוכה במידת מה מזו של ח', אולם שקלול מכלול הנסיבות, כידוע, איננו מתמטי, והוא נעשה כהלכה בגזר הדין. המערער ראוי לעונש שהושת עליו. מן הראוי להזכיר גם כי על-פי הסדר הטיעון טענה המדינה למאסר בפועל של 60 חודשי מאסר, ובסופו של דבר השית בית המשפט המחוזי על המערער עונש של 55 חודשי מאסר. גם עונשו של ח' היה ידוע מראש. המערער סבר וקיבל, ולבטח אינו יכול לבוא בטענה על עונש שאיננו מידתי. העונש הוא גמול הולם למערער, על פרץ האלימות האכזרי.

10. אשר על כן, הערעור נדחה.

ניתן היום, י' באדר א' התשע"ד (10.2.2014).

שופט

שופט

שופט